

Prof. Dr. Halil Tekiner ile

Tıp, Tarih, Etik ve Sanat Üzerine

Tıp tarihi nedir ve neden önemlidir?

Tıp tarihi, hastalıkların tanı ve tedavi yöntemlerinin zaman içinde nasıl değiştiğini, tıbbi bilginin hangi aşamalardan geçerek bugüne ulaştığını ve hasta bakımının nasıl şekillendiğini inceleyen bir uzmanlık alanı. Ama sadece bunlarla sınırlı değil. Sağlık kurumlarının ve mevzuatının nasıl geliştiğini, hekim-hasta ilişkilerinin zamanla nasıl değiştiğini ve tıbbın toplumla nasıl bir etkileşim içinde olduğunu da araştırıyor.

Tıp tarihini anlamak, geçmişle bugün arasında sağlam bir köprü kurmak demek. Bugün hayat kurtaran antibiyotikler, aşılar ve hijyen uygulamaları, aslında geçmişte kazanılan deneyimlerin bir sonucu. Tıp tarihine bakarak günümüz tıbbını daha iyi kavrayabilir, eleştirel düşünme becerileri geliştirebilir ve kanıta dayalı uygulamalara daha bilinçli yaklaşabiliriz. Kimi zaman yol gösterir, kimi zaman uyarır, bazen de ilham verir öğrendiğimiz tarihi bilgiler.

Bunun yanında tıp tarihi, hekimlerin etik bilinç kazanmalarına, hasta haklarının önemini daha iyi anlamalarına, mesleki tatmin ve aidiyet duygularını geliştirmelerine de yardımcı olur. Hasta onam süreçlerinden deneysel araştırmalara kadar birçok uygulama, işte bu tarihsel deneyimlerden doğdu. Geçmişte yaşanan etik ihlaller, bugünkü etik kuralların şekillenmesini sağladı. Ayrıca, farklı kültürlerin tıbbı nasıl yaklaştığını görmek, geleceğin hekimlerine daha geniş bir perspektif kazandırır. Bu yüzden tıp tarihi sadece akademik bir bilgi birikimi değil, aynı zamanda mesleğe daha duyarlı ve bilinçli bir bakış açısıyla yaklaşmak için eşsiz bir kılavuz.

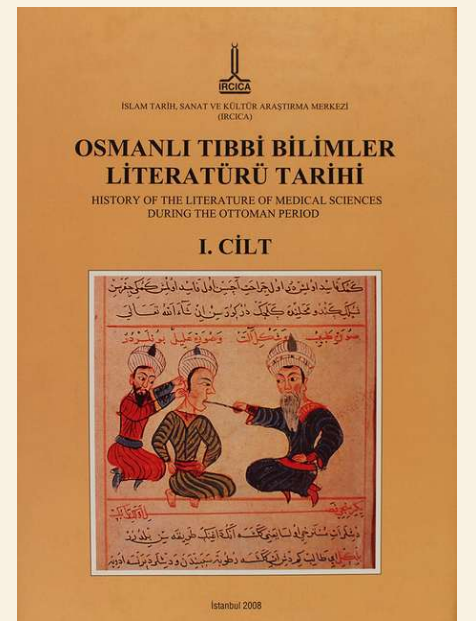
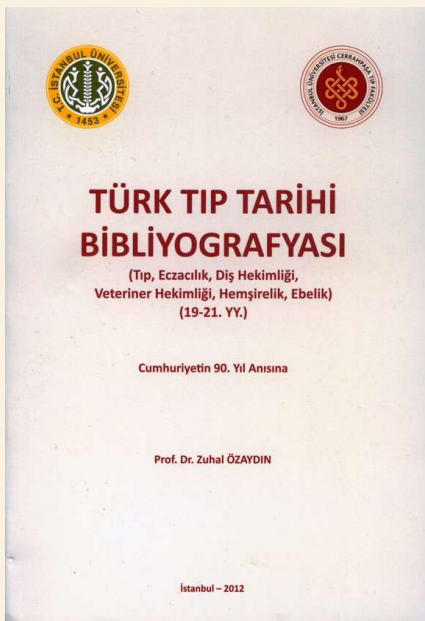

Tıp tarihi araştırmalarında bibliyografyaların işlevi nedir? Türkiye’de bu alanda başvurulabilecek önemli kaynaklar hangileridir?

Bibliyografyalar, belirli bir konuda yayımlanmış kitap, makale ve tezleri sistemli bir şekilde bir araya getirerek araştırmacılar için rehber niteliği taşıyan kaynaklardır. Sadece tıp tarihi değil, tüm bilim dallarında büyük önem taşırlar. Araştırmacılara daha önce yapılan çalışmalara hızla ulaşma imkânı sunarak zaman kazandırır, aynı zamanda farkında olmadan tekrarlanan çalışmaların önüne geçmeye de yardımcı olur.

Türkiye’de tıp tarihi alanında değerli bibliyografyalar var. Prof. Zuhâl Özyaydın’ın hazırladığı Türk Tıp Tarihi Bibliyografyası geniş kapsamlı ve temel bir eser. IRCICA’nın dört ciltlik Osmanlı Tıbbi Bilimler Literatürü Tarihi, Osmanlı dönemine ait tıbbi yayınları içeren detaylı bir çalışma. Bunun yanı sıra, Dr. Vural Solak’ın Türk Üroloji ve Nefroloji Bibliyografyası (1849-1968) ve Dr. Âdem Köşlü’nün Türk Deri Hastalıkları ve Frengi Bibliyografyası (1876-1976) gibi daha spesifik alanlara odaklanan çalışmalar da büyük emekle hazırlanmış önemli kaynaklar arasında.

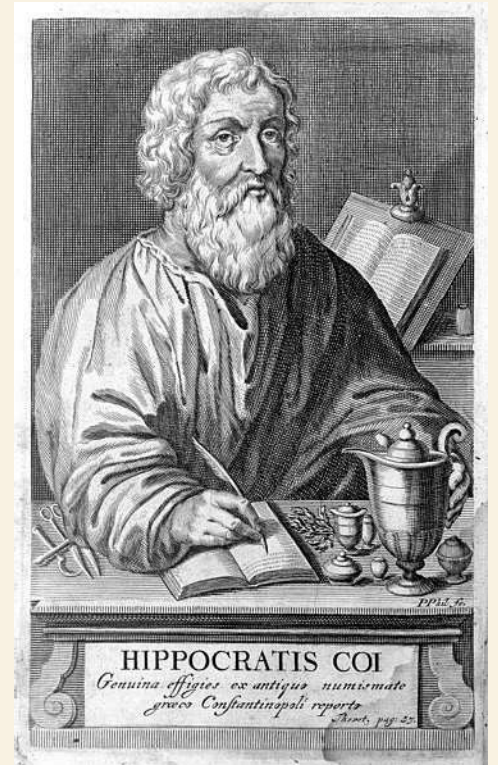
Dijital çağda bilgiye erişim giderek hızlanıyor ve bibliyografyalar da sürekli güncellenebiliyor. Telif haklarına dikkat edilerek bu tür kaynakların çevrimiçi paylaşılması, akademik çalışmaları ciddi anlamda kolaylaştırıyor.

Tıp eğitiminde, tıp tarihi dersinden bağımsız olarak verilen tıp etiği, tıbbın düşünsel temelini oluşturuyor diyebilir miyiz?

Kesinlikle evet. Tıp etiği, tıbbın hem düşünsel hem de ahlaki altyapısını oluşturur. Tıp, sadece teknik bilgiyle sınırlı bir alan değildir; bilgi, vicdan ve sorumluluğun birleştiği bir disiplindir. Hekimlerin en temel sorumluluğu, hastaya zarar vermemektir. Hipokrat'tan miras kalan "Önce zarar verme" ilkesi, etik kuralların temelini oluşturur. Ama etik, sadece zarar vermemekle sınırlı değil; hastaya yararlı olmak, adil sağlık hizmeti sunmak ve hastaların özerkliğini korumak da bunun bir parçasıdır.

Tıp tarihi, etik bilincin ne kadar önemli olduğunu gösteren pek çok somut örnek sunar. Örneğin, 1950'lerde gebelerde mide bulantısını önlemek amacıyla kullanılan Talidomid ilacı, binlerce bebekte ağır doğum anomalilerine yol açtı. Bu olay, etik ilkelerin neden vazgeçilmez olduğunu açıkça ortaya koyuyor. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler, etik değerlerden bağımsız düşünülemez. Eğer etik duyarlılık göz ardı edilirse, tıp hem anlamını hem de güvenilirliğini kaybeder. Bu yüzden hekimler yalnızca bilgiyle değil, aynı zamanda güçlü bir etik farkındalıkla da donanmalı.

Sağlık bilimleri ve sosyal bilimler hangi açılardan birbirinden ayrılır, hangi noktalarda buluşur?

Sağlık bilimleri, ölçülebilir verilere dayanır ve kesinlik ile objektifliği ön planda tutar. Hastalıkların nedenleri, laboratuvar ve klinik çalışmalardan elde edilen somut verilerle belirlenir. Bu alanda temel amaç, hastalıkları bilimsel yöntemlerle tespit etmek ve tedavi etmektir. Ancak her şeyi sadece ölçülebilir verilere indirgemek, hastalıkları tam anlamıyla açıklamak için her zaman yeterli olmayabilir.

Öte yandan sosyal bilimler, insanı sadece biyolojik bir varlık olarak değil; kültürel, psikolojik ve toplumsal yönleriyle bir bütün olarak ele alır. Kişinin yaşadığı çevre, sosyal ilişkileri ve kültürel alışkanlıkları, sağlık durumunu anlamak açısından büyük önem taşır. Hastalıkların toplumsal nedenleri, psikolojik etkileri ve kültürel bağlamları, sosyal bilimlerin temel araştırma alanları arasındadır.

İşte bu noktada sağlık bilimleri ile sosyal bilimler kesişiyor. İnsanı ve sağlığı tam anlamıyla kavrayabilmek için bu iki alanı birlikte düşünmek gerekiyor. Sağlık bilimlerinin kesinliğini, sosyal bilimlerin derinliğiyle birleştirebildiğimizde, sağlık anlayışımız çok daha kapsamlı ve insancıl bir hâl alıyor. Bu sayede hem koruyucu sağlık uygulamaları hem de tedavi süreçleri daha etkili ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşuyor.

Tıp aynı zamanda bir sanat olarak görülebilir mi? Sanatın sağlık alanına katkıları nelerdir?

Tıp, bilimsel bilgi ve teknik becerilerin yanı sıra sanatsal yönü de olan bir meslek. Bir hekimin hastasını sabırla dinlemesi, doğru soruları sorarak anamnez verilerini yorumlaması ve en uygun tedaviyi belirlemesi, aslında bir sanatçının eser yaratma sürecine benziyor. İyi bir hekim, yalnızca bilimsel bilgisini değil, sezgilerini, empati yeteneğini ve duyarlılığını da kullanır.

Sanatın iyileştirici gücü ise tartışılmaz. Müzik terapisi, ruh sağlığı sorunlarında ve nörolojik hastalıklarda olumlu sonuçlar veriyor. Sanat terapisi, bireylerin iç dünyalarını daha rahat ifade etmelerine ve travmalarla başa çıkmalarına yardımcı oluyor. Tıp ve sanat bir araya geldiğinde, sağlık hizmetleri sadece fiziksel iyileşmeyi değil, insanın ruhunu da gözetken daha bütüncül bir yaklaşıma kavuşuyor.

Son olarak, tıp tarihi veya sanatla ilgilenen öğrencilere önerileriniz nelerdir?

Tıp tarihine ilgi duyan öğrenciler için günlük hayattan basit örneklerle başlamak, bu alanı keşfetmek açısından motive edici olabilir. Örneğin, 14 Mart Tıp Bayramı'nın kökenini araştırmak ya da Behçet hastalığına adını veren Dr. Hulusi Behçet'in yaşamını incelemek, tıp tarihine farklı bir perspektiften bakmayı sağlayabilir. Geçmişte yaşanan olayları anlamak, bugünkü tıbbi uygulamaların nasıl şekillendiğini kavramak açısından oldukça faydalı olur.

Sanatla ilgilenen öğrencilere ise kendilerini en iyi ifade ettikleri sanat dalını keşfetmelerini öneririm. Resim, müzik, edebiyat ya da tiyatro gibi farklı alanları denemek, yaratıcılığı besler ve bakış açısını genişletir. Sanatın iyileştirici ve dönüştürücü gücünden yararlanmak da kişisel gelişim açısından büyük katkı sağlar. En önemlisi, hangi alana ilgi duyulursa duyulsun, tutkuyla ve merakla keşfetmeye devam etmek her zaman en büyük kazanım olur.

Hazırlayan: Sinan Kolukısaoğlu

Prof. Dr. Halil Tekiner

Prof. Dr. Halil Tekiner, Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nden mezun olduktan sonra eczacılık tarihi ve işletmeciliği alanında yüksek lisans ve doktora eğitimini tamamladı. Akademik çalışmalarını Harvard Tıp Fakültesi (ABD) ve Marburg Üniversitesi (Almanya) gibi prestijli kurumlarda sürdürdü. Yedi dilde 250'den fazla makale ve 14 kitap yayımladı; ayrıca, piyano için bestelediği eserlerden oluşan dört müzik albümü çıkardı. Bilim ve sanat alanındaki çalışmalarıyla TÜBA Üstün Başarılı Genç Bilim İnsanı Ödülü ve Altın Havan başta olmak üzere birçok ödüle layık görülen Tekiner, Dünya Eczacılık Tarihi Birliği'nin 100 yıllık tarihinde başkan seçilen ilk Türk akademisyen oldu. Halen Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı Başkanı olarak görev yapmakta; tıp tarihi ve tıp etiği derslerinin yanı sıra "Tıp ve Edebiyat" seçmeli dersini vermektedir.

2024- 2025

TURUNCU

Halk Sağlığı Dergisi

Sayı: 13

9 770027 578813

Künye

İ3. Turuncu Halk Sağlığı Dergisi Editörü

Sinan Kolukisaoğlu

İ3. Turuncu Halk Sağlığı Dergisi Süpervizörü

Zeynep Işıl Topgül

İ3. Turuncu Halk Sağlığı Dergisi Yayın Ekibi

Doğa Saygan
Yusuf Kurtoğlu
Zeynep Balcı
Rojda Güneş Doğan
Berfin Bahar Türkdoğan
Ay Sıla Çaloğlu
Şule Polat

Tasarım

Maral Abahuni
Zeynep Çalık

Ulusal Yönetici

Dalya Çölaşan

Yayıncı

Türk Tıp Öğrencileri Birliği
(TurkMSIC)

Merkez

Söğütözü Mah. Söğütözü Cad.
Ankara Koç İkiz Kuleleri 2/D
No:34 Ofis No:107
Çankaya / Ankara

İletişim

Email: iletisim@turkmsic.org

Web: www.turkmsic.org

Bize ulaşın

yonetimkurulu@turkmsic.org

Türk Tıp Öğrencileri Birliği

Türk Tıp Öğrencileri Birliği (TurkMSIC), 1952 yılında kurulmuş; bağımsız, siyasi olmayan ve kar amacı gütmeyen Türkiye'deki tıp öğrencileri arasında oluşturulmuş en köklü kuruluştur. Ülke çapında 97 tıp fakültesinde üye yerel temsilcileri mevcut ve bu sayı artmaktadır.

Üye tıp fakülteleri ile Türkiye'deki 30.000'den fazla tıp fakültesi öğrencisinden oluşan bir ağa sahip olmakla birlikte, uluslararası çapta ise kurulduğu yıldan beri üyesi olduğu IFMSA (Uluslararası Tıp Öğrencileri Birlikleri Federasyonu) dahilinde 130 ülkede bulunan 139 Ulusal Üye Kuruluşu arasında Türkiye'yi temsil etmektedir.

Birlik; Türkiye'deki tıp fakültesi öğrencileri için ve tıp fakültesi öğrencileri tarafından yürütülen, tamamen gönüllülük esas alınarak çalışan bir organizasyondur. Birleşmiş Milletler ve WHO (Dünya Sağlık Örgütü) tarafından resmi olarak tanınan IFMSA'nın Türkiye'deki temsilcisi konumundadır.

Birlik, faaliyetlerini 6 çalışma kolunda yürüttüğü projeler ve çeşitli organizasyonlarla yürütmektedir. Bunlar; tıp eğitimi, halk sağlığı, insan hakları ve barış, üreme sağlığı, staj ve araştırma değişimi çalışma kollarıdır. Bunların yanında kendi eğitmenlerini yetiştirerek kişisel gelişim eğitimleriyle tıp öğrencilerine farklı platformlar yaratmaktadır.

Birliğin vizyonu, Türkiye'deki tüm tıp fakültesi öğrencilerine ulaşarak; sosyal ve bilimsel alanlarda faaliyet gösteren, geleceğin hekimlerinin bilgilerini, bakış açılarını ve becerilerini geliştiren; tüm tıp fakültesi öğrencilerini ulusal ve uluslararası alanda temsil eden tek sivil toplum kuruluşu olmaktır.

Bu bir TurkMSIC yayınıdır.

©2025 - Bu yayın sadece kısmi olarak, siyasi olmayan ve kar amacı gütmeyen sebepler ile, kaynaktan bahsedilmesi kaydı ile çoğaltılabilir.

Feragatname

Bu yayın farklı yazarların toplu görüşlerini ihtiva etmektedir, içinde ifade edilen görüşler yazarlara aittir ve TurkMSIC'in duruşunu yansıtmak zorunda değildir.

Spesifik bir şirketin veya bir üreticinin ürünlerinin bahsinin geçmesi, bunların TurkMSIC tarafından desteklendiğini veya benzer doğada bir başkasına yeğlenmesinin tavsiye edildiğini ima etmez.

Uyarı

Bu yayının içerdiği bilginin teyit edilmesi için TurkMSIC tarafından mantık çerçevesindeki tüm önlemler gözetilmiştir. Ancak bu yayın materyali ifade veya ima edilmiş herhangi bir garanti olmaksızın dağıtılmaktadır. İşbu materyalin yorumu ve kullanımına ilişkin sorumluluk okura aittir.

Bu yayında kullanılmış bazı fotoğraflar ve grafikler yazarlarının mülküdür. Bizler onların haklarını ihlal etmemek için her önlemini almış bulunmaktayız.

İÇİNDEKİLER

- ◇ **Turuncu Dergi Ekibinden Selam Var**
- ◇ **Turuncu Halk Sağlığı Dergisi Hakemleri**
- ◇ **Akademik Yazılar**
 - » Epidemiyolojik Çalışmaları Tasarlama ve Planlama
- ◇ **Bireysel Katkıları**
 - » Halk Sağlığı Açısından Retinitis Pigmentosa
 - » Pestisitler ve Halk Sağlığı
 - » Nörodiversite ve Dikkat Eksikliği-Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB)
 - » Organ Naklinde Yeni Çağ: 3D Biyoyazıcılar
- ◇ **Röportajlar**
 - » Prof. Dr. Halil Tekiner ile Tıp, Tarih, Etik ve Sanat Üzerine
 - » Nadir Hastalıklara Umut Olmak:
Tay-Sachs ve Sandhoff Yardımlaşma Derneği ile Farkındalık Yolculuğu
 - » Op.Dr. Musa Tanju Acar ile Kolon Kanseri
 - » Prof. Dr. Selim Badur ile 21. Yüzyılda Enfeksiyon Hastalıkları ve Aşılar
 - » Hava ve Uzay Hekimliği: Gökyüzündeki Tıp
 - » Emek Ergun ile Kadın Bilimleri ve Halk Sağlığı
- ◇ **Editör yazıları**
 - » CRISPR: Genetik Hastalıklara Karşı Devrimci Bir Silah
 - » Human Papillomavirus Hakkında
 - » Halk Sağlığı Üzerine Bir Deneme
 - » Akademik Bağımsızlık ve Gelişim
 - » Uzay Tıbbı: Mars'a Yolculukta İnsan Fizyolojisi Nasıl Etkilenir?